

Alueellisen liikkuvuuden ja monipaikkaisuuden mahdollisuudet ja seuraukset

- VN-TEAS hanke 2/2018 -12/2019

Elena Ahonen (4Front), Eeva Alho (PTT), Juho Alasalmi (PTT), Laura Ansala (PTT), Veera Holappa (PTT), Janne Huovari (PTT), Valtteri Härmälä (4Front), Ossi Kotavaara (OY), Olli Lehtonen (Luke), Toivo Muilu (Luke), Jarmo Rusanen (OY), Vesa Salminen (4Front), Hilikka Vihinen (Luke)

Osatavoitteet

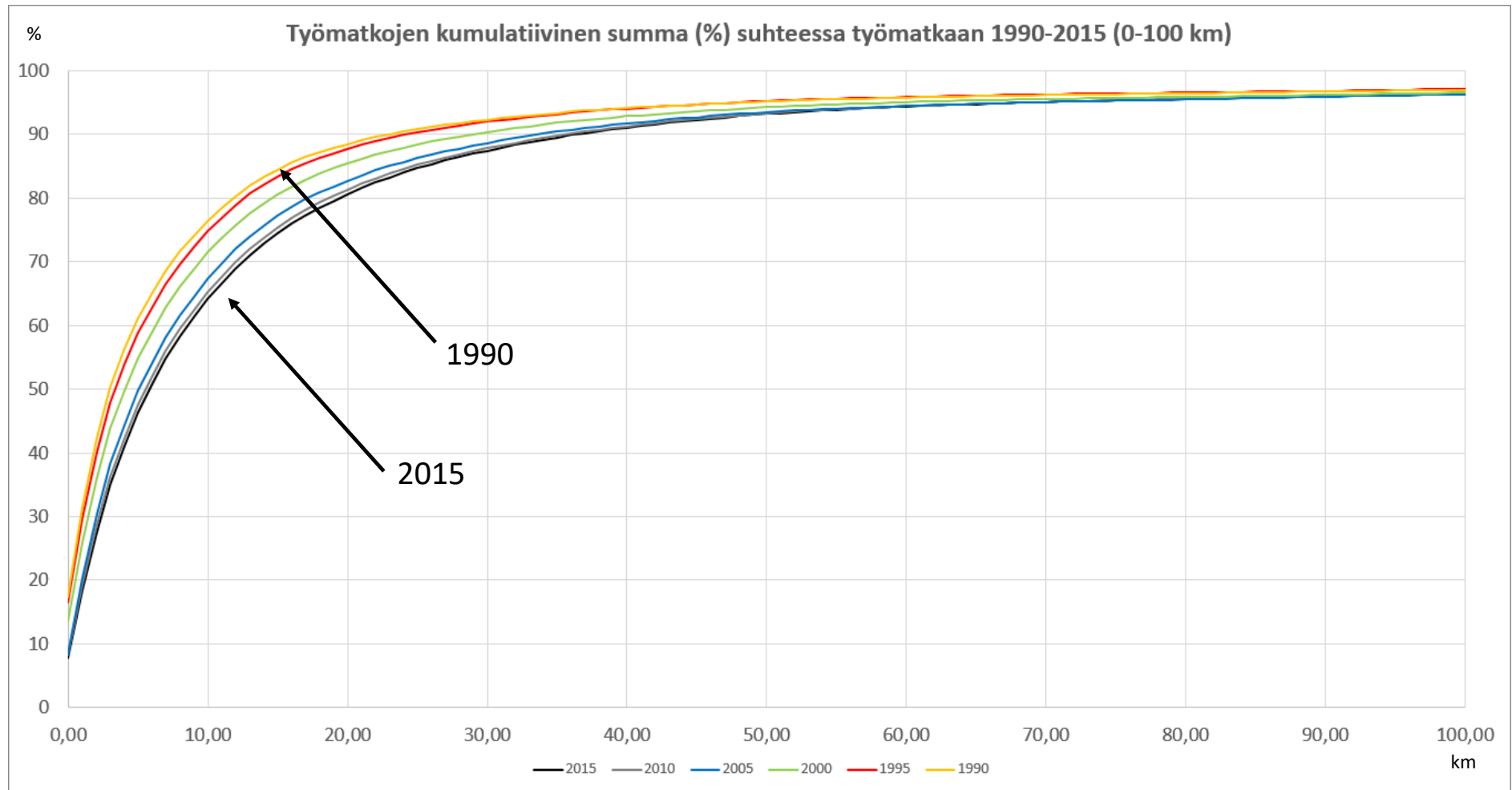
1. Liikkuvuuden ja monipaikkaisuuden nykytila

2. Liikkuvuuteen ja monipaikkaisuuteen vaikuttavat tekijät
3. Liikkuvuuteen ja monipaikkaisuuteen liittyvät politiikkatoimet
4. Liikkuvuuden ja monipaikkaisuuden mahdollisuudet alueiden kasvulle
5. Koeasetelman suunnittelu

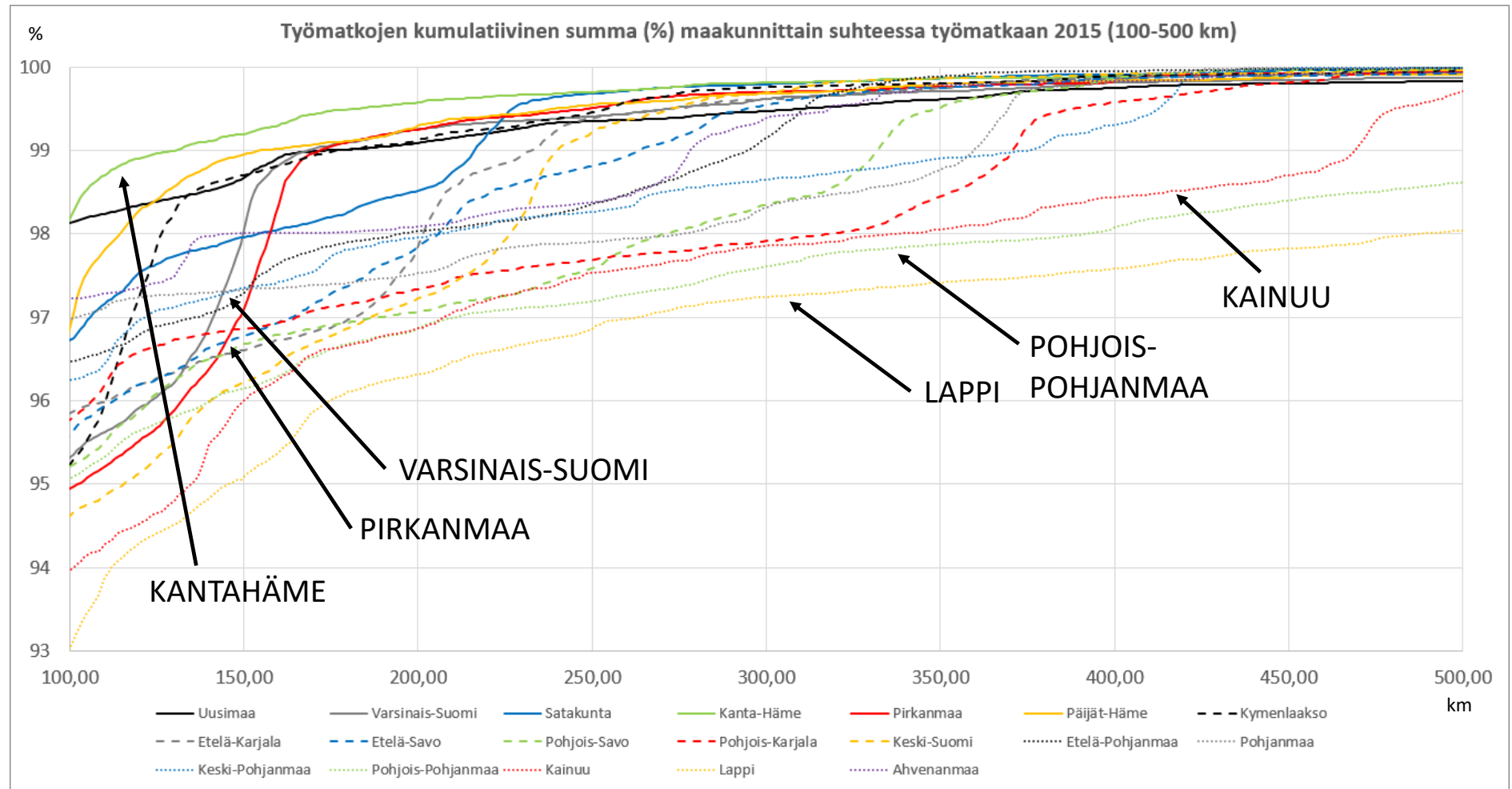
Hankkeen monipaikkaisuuteen liittyvät tavoitteet osatavoitteessa 1:

- Kuvata monipaikkaisuutta nykyistä paremmin
- Tuottaa paikkatietoaineistolla:
 - Uutta tietoa **monipaikkaisuuden esiintyvyydestä** ja työvoiman liikkuvuudesta.
 - Asumisen, työpaikkojen ja työvoiman tarkka **alueellinen rakenne**.
 - Kuvaus liikkuvuuden ja monipaikkaisuuden eri muodoista ja **erilaisista merkityksistä** alueille.
- Menetelmät:
 - Koneoppimisen algoritmit, geospaatialinen analyysi, spatiaalinen optimointi
- Aikataulu: 1.3.2018-30.9.2018

Työmatkat pidentyneet 1990-2015 tarkastelujaksolla

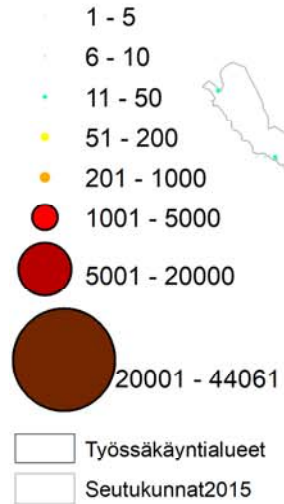

Pääkaupunkiseudun vetovoima ja harva asutus vaikuttavat työmatkan pituuteen

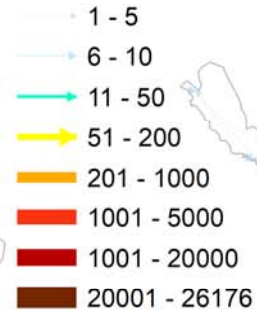

Työmatkat aggregoituina 10×10 km tilastoruuduittain asuin- ja työpaikan sijainnin mukaan vuonna 2015

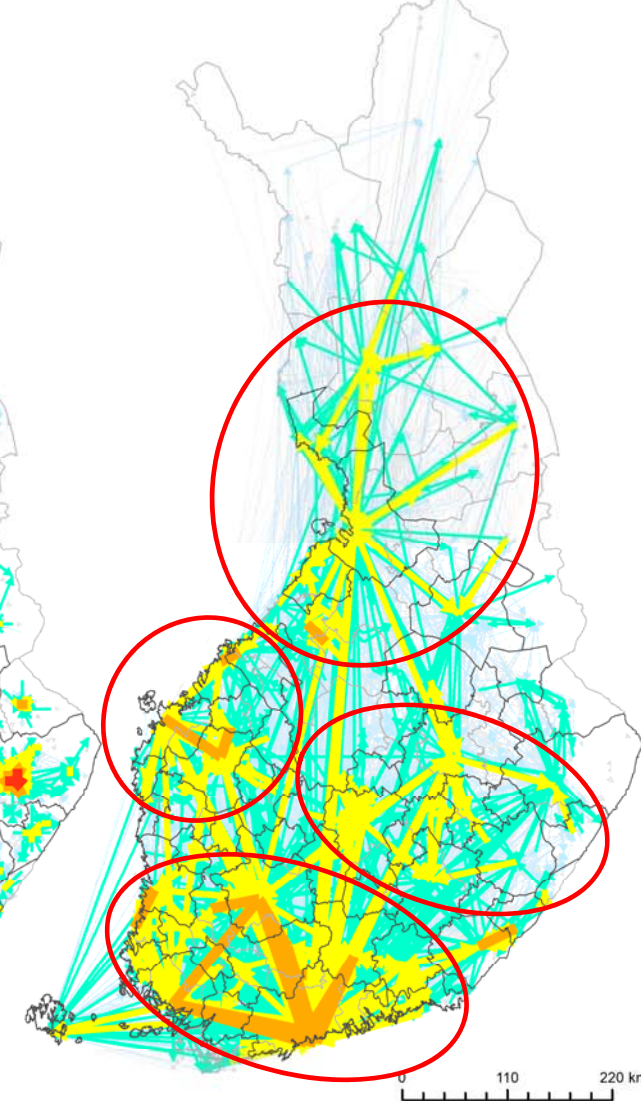
Tilastoruutujen sisäisen matkat

Työssäkäyntialueiden ja seutukuntien sisäiset matkat

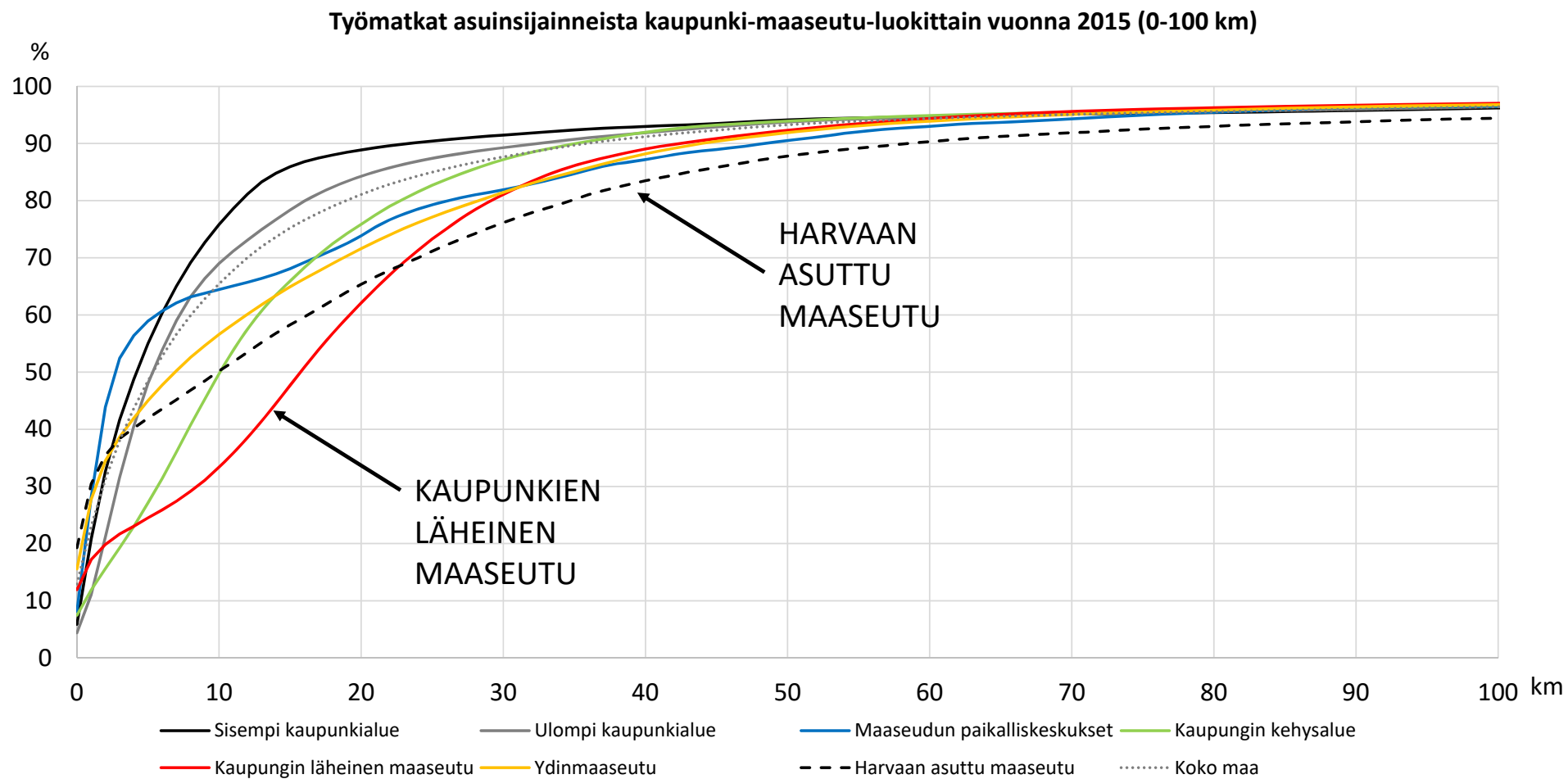
Työssäkäyntialueiden ja seutukuntien väliset matkat

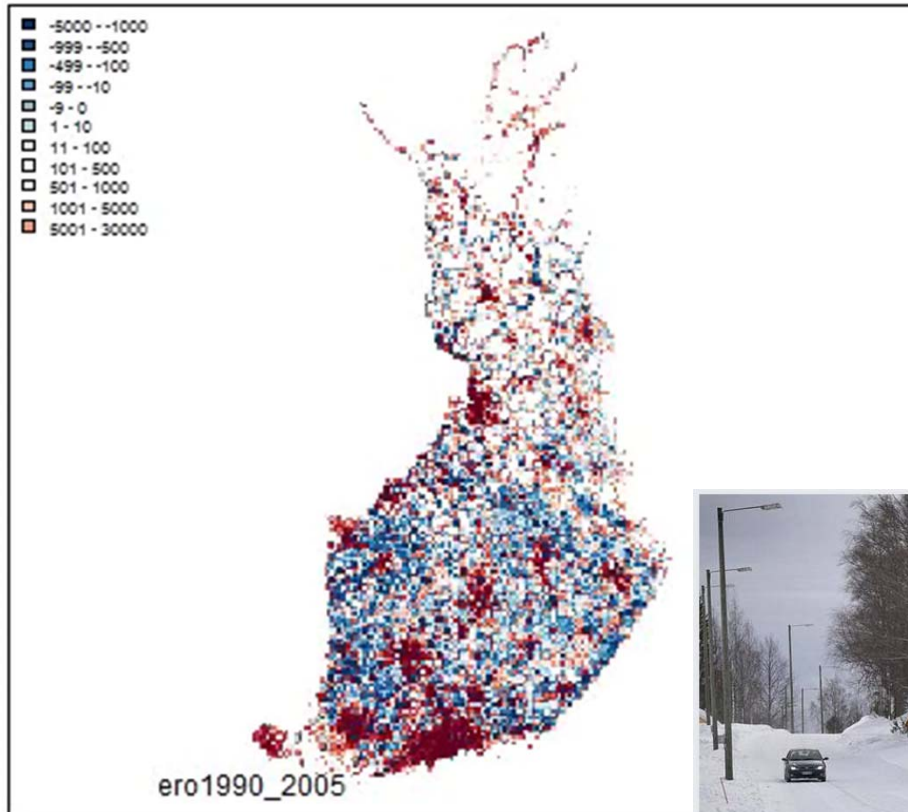
31.5.20

Data: Yhdyskuntarakenteen seuranta järjestelmä (YKR), 2018. Kartta: Oulun yliopisto, Maantieteen tutkimusyksikkö. *Aluerajat: Tilastokeskus, 2015.

Maaseudulla työpaikat ovat selkeästi joko lähellä tai kaukana

Tilastoidun väkiluvun muutos 1990-2016

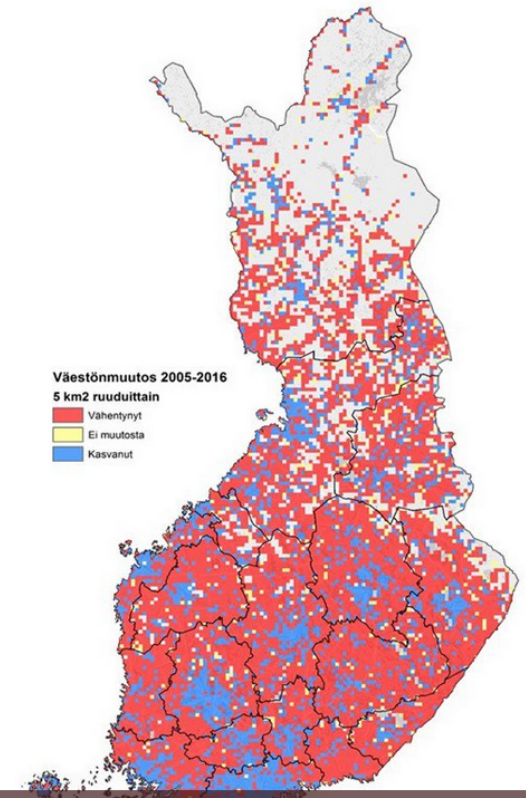

Maaseutu 30.3.12:04

Metropoli-Suomen takapiha hiljenee, kun kaupat luovuttavat ja bussivuorot harvenevat – ”Suomi tyhjenee aika pelottavaa vauhtia”

Keski-Suomi on Suomi pienoiskoossa. Pylkõnmäkiä tulee lähivuosina lisää.

Väestömuutos 5 x 5 km ruuduissa vuosina 2005-2016

Timo Aro @timoaro · 18. kesäk. 2017

Väestömuutos 5x5 km ruuduissa 2005-2016. Kartassa kiteytyy menneitä, nykyistä ja tulevaa aluekehitystä #alueet #kunnat #sote #maakunta2019

Lähde: Tilastokeskus, ruututietokanta
Kartta: Timo Aro
Analyysi: Timo Aro 2017

Monipaikkaisuus on ”tapetilla”, mutta silti...

- Mediakeskustelua hallitsee metropolipolitiikka
 - ”Metropolisoituminen” nähdään usein AINOANA ratkaisuna talouskasvulle.
- Suomi on vahvasti yksipaikkainen yhteiskunta
 - Asumisen ja työnteon monipaikkaisuuden vaikutuksia ei vielä huomioida päätöksenteossa tai suunnittelussa.
 - Monipaikkaisuuden ”synnyttämä näkymätön väestö” ei näy perinteisissä väestötilastoissa.
- Tietoperusta monipaikkaisuudesta on ohut, vaikka ihmisten liikkuminen suurempaa kuin ”koskaan aiemmin”
 - Tämä esimerkiksi muuttaa palvelujen alueellista kysyntää.

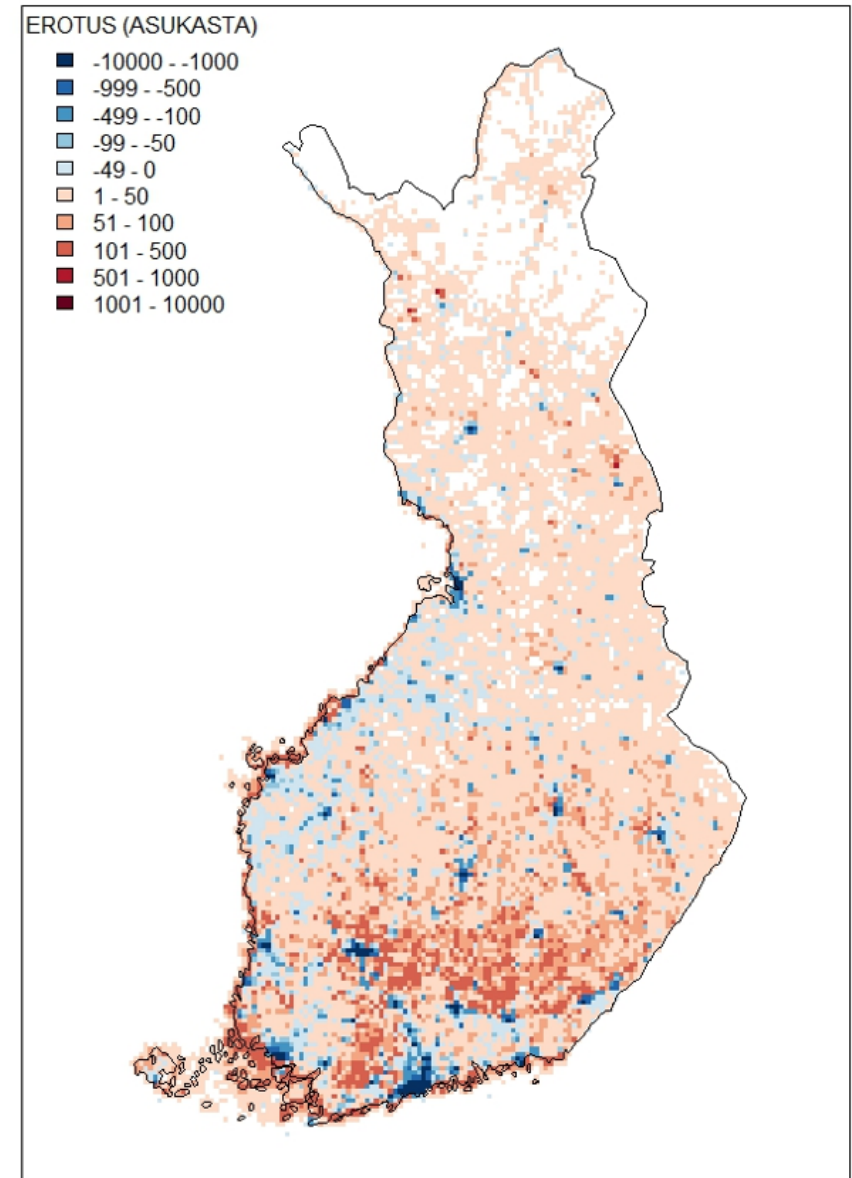
Monipaikkaisuus ja ihmisten liikkuminen haastaa perinteiset väestötilastot

Kuukausittainen vaihtelu väkiluvussa yksittäisen vuoden sisällä suurta:

- Heinäkuussa kausiväestöä yhteensä 449 402 henkilöä
- Tammikuussa kausiväestöä yhteensä 42 197 henkilöä
- Koko vuoden aikana monipaikkaisia on 2,2 miljoonaa

Yleisesti kaupunkien väkiluku yliarvioidaan – maaseudun väkilukua aliarvioidaan!

Erotus vuoden 2016 heinäkuussa

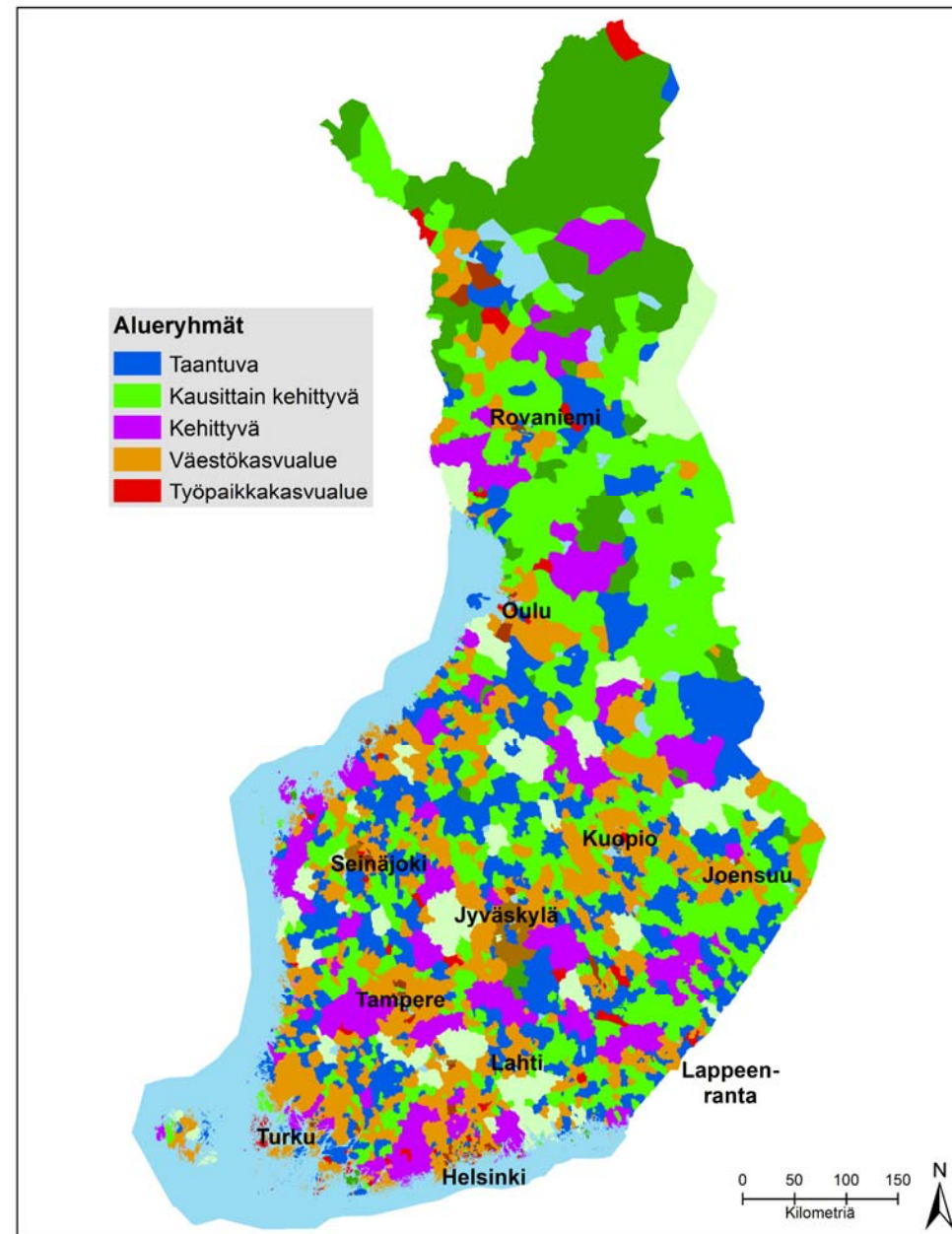

Monipaikkaisuuden välityksellä aluerakenteen kehitys monitahoistuu

Aluerakenteessa ei ole vain kasvavia ja taantuvia alueita:

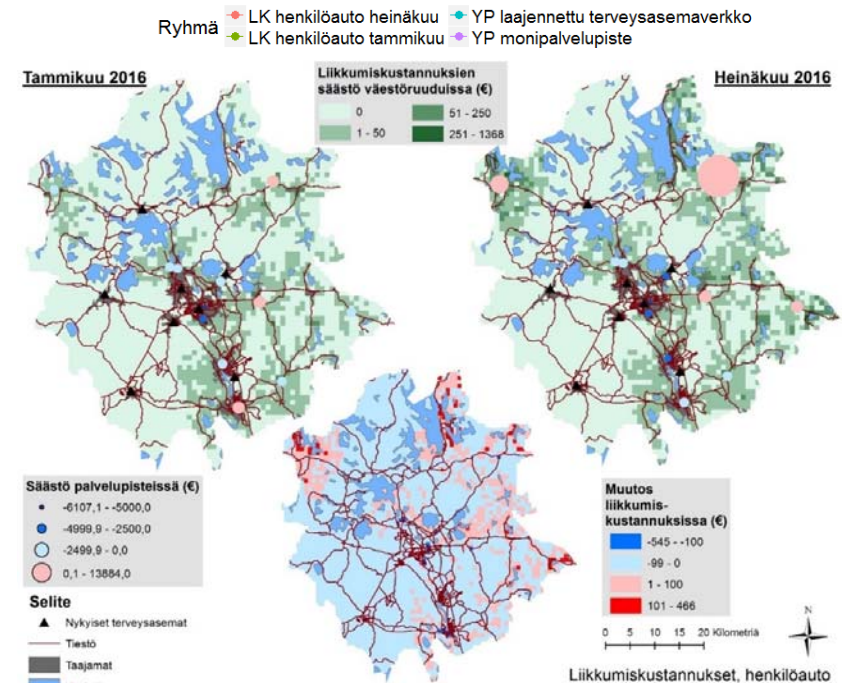
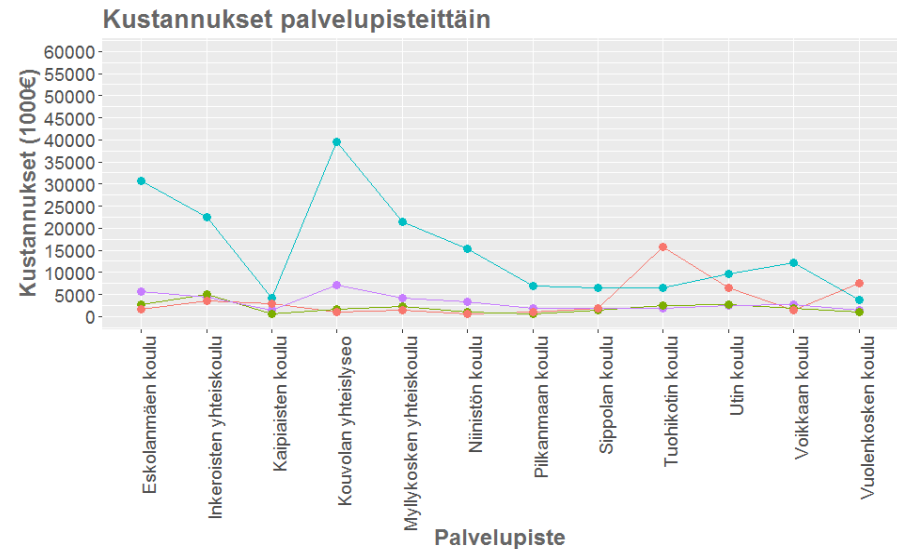
- Kasvualueet 21% pinta-alasta (väkiluku 56%)
- Kehittyvät alueet 12% pinta-alasta (väkiluku 12%)
- Kausittaiset alueet 50% pinta-alasta (väkiluku 14%)
- Taantuvat alueet 17% pinta-alasta. (väkiluku 18%)

Liikkuvuuden lisääntyminen korostaa alueiden keskinäisen kytkeytymisen merkitystä niiden kehityksessä.

Monipaikkaisuus ja terveyspalvelut

- Monipaikkaisuuden mahdollisuuksia maaseudun terveyspalvelujen tuotantoon tutkittu hankkeessa Pohjois-Kymenlaaksossa.
- Alueella heinäkuun väkiluku on noin 7 190 asukasta suurempi kuin tammikuussa.
- Kokonaisuudessaan monipaikkaisuus muuttaa terveyspalvelujen kysyntään yhteensä 39 701 asukkaalla.
- Kausiväestön kasvusta huolimatta terveyspalvelujen kysyntä ei kasva heinäkuussakaan niin paljoa, että pysyvien terveysasemien avaaminen olisi maaseudulla taloudellisesti kannattavaa.
- Lähtökohdat maaseudun terveyspalveluissa tulee olla ylläpitokustannuksiltaan kevyemmissä **monipalvelupisteissä tai liikkuvissa palveluissa**, jotka pystyvät joustavammin mukautumaan terveyspalvelujen kysynnän vaihteluun eri vuoden aikoina.

Yhteenvetoa tähän mennessä saaduista tuloksista

- Yhteiskunnassa **katse liikkuvuuteen ja monipaikkaisuuteen** – Suomi ei ole ”yksipaikkainen yhteiskunta”
 - Aluerakenteen kehitys on alueellistunut
 - Työvoiman liikkuvuus ja osaavan työvoiman saatavuus olennainen osa yritysten kasvua ja tulevaisuutta <- *liikkuvuus tärkeämpää kuin pysyvä muuttaminen?*
 - Lainsäädännön muutokset tukemaan ihmisten liikkuvuutta ja monipaikkaisuutta
 - Suomalaisten uniikkien tietokantojen hyödyntämistä lisättävä osana suunnittelua, seuranta ja päätöksentekoa
- Monipaikkaisuus vaatii uusia toimintamalleja, joilla huomioidaan ja **mahdollistetaan** palvelukysynnän muutokset.

Olli Lehtonen

Erikoistutkija

Tutkinto

Filosofian tohtori, FT: Talousmaantieteen
dosentti

Sähköposti

olli.lehtonen@luke.fi

Puhelin

0295326024

Osoite

Latokartanonkaari 9, 00790 HELSINKI

Kiitos!